

RIIGIKOGU

4. istungjärk. **Protokoll nr. 83 (20).**

1921 a.

Sisu: 1. Päewakorra täiendamine ja kinnitamine. — 2. Riigikogu Juhatus teadaanne komisjonidesse antud seaduseelnõude üle. — 3. Komisjonide täiendawad walimised. — 4. Riigiteenijate ametsõitude tasuseaduse redaktsioon — kinnitamine. — 5. Üüriseaduse redaktsioon — kinnitamine. 6. Ajutise walitsemise korra § 12-a põhjal Wabariigi Walitsuse poolt 30. septembril 1921 a. wastu wõetud seaduse siseministeeriumile 2.000.000 marga suuruse täiendawa krediidi määramise kohta ehitustööde jaoks — kinnitamine. — 7. Ajutise walitsemise korra § 12-a põhjal Wabariigi Walitsuse poolt 30. septembril 1921 a. wastu wõetud seaduse siseministeeriumile 1.000.000 marga suuruse täiendawa krediidi määramise kohta riigiwanema korteri sisseseade täiendamiseks — kinnitamine. 8. Ajutise walitsemise korra § 12-a põhjal Wabariigi Walitsuse poolt 24. septembril 1921 a. wastu wõetud seaduse rahaministeeriumi 1921 a. korralise eelarwe peatükk V. A. § 8 ja erakorralise eelarwe peatükk III § 1 muudatuste kohta — kinnitamine. — 9. Wabariigi Walitsuse poolt ajutise walitsemise korra § 12-a põhjal 30. sept. 1921 a. wastu wõetud seaduse haridusministeeriumi 1921 aasta korralise eelarwe peatükk III B §§ 1 ja 6, peatükk IV C. §§ 3 ja 4, erakorralise eelarwe peatükk V B § 1 muudatuste kohta — kinnitamine. — 10. Seaduseelnõu riigi raha kohta — päewakorrast ärajätmine aruandja puudumisel. — 11. Koosoleku lõpetamine ja järgmise koosoleku aja küsimus.

Riigikogu koosolek 2. detsembril 1921. a. kell 5 p. l. Toompea lossi Walges saalis.

Kokku on tulnud 61 Riigikogu liiget. Koosolekut juhatab abiesimees A. Kerem.

Sekretääri kohal abisekretäär J. Bergman.

Koosolek algab kell 5.15 min. p. l.

1. Päewakorra Juhataja A. Ke-täiendamine ja rem: Awan Riigikogu kinnitamine. koosoleku. Põllumeeste rühma poolt on ettepanek tehtud päewakorda täiendada komisjonide täiendawate walimistega. Teisi ettepanekuid — ei tehta. On ettepanek tehtud komisjonide täiendawad walimised 1-ks päewakorra-punktiks panna. Teisi ettepanekuid — ei tehta. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on see ettepanek wastu wõetud. Enne päewakorra juure minemist teatab sekretäär Riigikogu Juhatus poolt komisjonidesse antud seaduste nimekirja.

2. Riigikogu Juhatus teadaanne komisjonidesse antud seaduste kohta. Sekretäär J. Bergman (loeb): Seaduseelnõu riigi eelarwe kokkuseadmise, läbiwaatamise ja täitmise seaduse maks-

mapanemise kohta — rahaasjanduse ja üleüldisesse komisjoni.

Seaduseelnõu riigi eelarwe kokkuseadmise, läbiwaatamise ja täitmise kohta — rahaasjanduse ja üleüldisesse komisjoni.

Seaduseelnõu 1922 a. eelarwe-summade tarwitamise kohta kuni 1922 a. eelarwe kinnitamiseni — rahaasjanduse komisjoni.

Seaduseelnõu riigi keskasutuste 1921 a. krediitide lõpetamise ja riigi wõlauskujate arwete õiendamise kohta — rahaasjanduse komisjoni.

Seaduseelnõu täienduste kohta päraudumaksu seaduses — rahaasjanduse komisjoni.

Keskarhiwi põhimäärused — haridus- ja rahaasjanduse komisjoni.

Riigiarhiwi põhimäärus — haridus- ja rahaasjanduse komisjoni.

Arhiwinõukogu põhimäärused — haridus- ja rahaasjanduse komisjoni.

Riigiraamatukogu põhimäärused — haridus- ja rahaasjanduse komisjoni.

Seaduseelnõu Eesti-Soome wahelise lepingu kinnitamise kohta Eesti ja Soome waheliste merealuste kaabelite korraspidamise ja kasutamise kohta, samuti ka nende kaabelite abil toimetatawa telegraafilise ja kaugekõnelise läbikäimise kohta Eesti ja Soome wahel, — rahaasjanduse ja wälisasjade komisjoni.

Seaduseelnõu Eesti ja Soome waheliste merealuste kaabelite omamisõiguse lepingu kinnitamise kohta — rahaasjanduse ja wälisasjade komisjoni.

Seaduseelnõu Eesti-Soome wahelise kauba- ja laewanduslepingu kinnitamise kohta — rahaasjanduse ja wälisasjade komisjoni.

3. Komisjonide täiendavad walimised.

Juhataja **A. Kerem**: Riigikogu läheb esimese päewakorrapunkti juure üle. Juhatusel on sisse tulnud järgmine teadaanne. „Riigikogu Juhatusel. Põllumeeste rühmal on au teatada, et kuna rkl. Birkenberg haiguse tõttu komisjoni töödest osa wõtta ei saa, rühm tema asemele ette paneb walida üleüldisesse komisjoni rkl. Pedak, töökaitse komisjoni rkl. Lilienbladt, riigiasutuste ajutise koosseisu läbiwaatamise komisjoni rkl. K. Ipsberg.“ On ettepanek tehtud korruga hääletada. Teisi ettepanekuid ei tehta. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on ette pandud kandidaadid walitud.

Riigikogu läheb teise päewakorrapunkti juure.

4. Riigiteenijate ametsõitude tasuseadus.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **K. Ast**: Redaktsiooni komisjon paneb ette kinnitada riigiteenijate ametsõitude tasuseaduse tekst järgmiste parandustega (loeb): 1 parandus: § 1 punkt d rida 4: sõna „juhtumistel“ järele asetada märk „—“.

Juhataja **A. Kerem**: Panen paranduse hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on parandus wastu wõetud.

Aruandja **K. Ast** (loeb): 2 parandus: § 2 rida 2: ehk, p. o. wõi.

Juhataja **A. Kerem**: Panen paranduse hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on parandus wastu wõetud.

Aruandja **K. Ast** (loeb): 3 parandus: § 3. Märkus, rida 2: ehk, p. o. wõi.

Juhataja **A. Kerem**: Panen paranduse hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on parandus wastu wõetud.

Aruandja **K. Ast** (loeb): 4 parandus: § 5 rida 1: jätta wälja esimene sõna lausest „Ametis“.

See sõna on täitsa ülearune, kordub pärast.

Juhataja **A. Kerem**: Panen paranduse hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on parandus wastu wõetud.

Aruandja **K. Ast** (loeb): 5 parandus: § 6 rida 5: weo tasuks kg.—km., p. o. weotasuks kg.—km.

Kes teksti jälgib, sellele on see parandus arusaadaw.

Juhataja **A. Kerem**: Panen paranduse hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on parandus wastu wõetud.

Aruandja **K. Ast** (loeb): 6 parandus: § 6. Märkus 3, rida 2: käesolewaga, p. o. käesolewa seadusega.

Juhataja **A. Kerem**: Panen paranduse hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on parandus wastu wõetud.

Aruandja **K. Ast** (loeb): 7 parandus: § 8 rida 2: uuest ametkonnast, p. o. uue ametkoha.

Sellessamas paragrahwis pisut alamal on jutt uuesti ametkohast, mida siin seaduses ka mõeldud, kuid kas ümberkirjutamisega wõi teisiti on wiga sisse sattunud.

Juhataja **A. Kerem**: Panen paranduse hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on parandus wastu wõetud.

Aruandja **K. Ast** (loeb): 8 parandus: § 9 Märkus 2, rida 1: määramata, p. o. wääramata.

Jutt on sarnasest jõust, mida inimene wäärata ei jaks.

Juhataja **A. Kerem**: Panen paranduse hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on parandus wastu wõetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juure.

5. Üüriseadus. Redaktsiooni komisjoni aruandja **K. Ast** (loeb): 1 parandus: § 2 rida 12: ehk, p. o. wõi.

Juhataja **A. Kerem**: Panen paranduse hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on parandus wastu wõetud.

Aruandja **K. Ast** (loeb): 2 parandus: § 16 rida 1: kui sellest, p. o. kui ta sellest.

Juhataja **A. Kerem**: Panen paranduse hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei olda. Sellega on parandus wastu wõetud.

Aruandja K. Ast (loeb): 3 parandus: § 17 p. e Märkus rida 2: omale, p. o. endale.

Juhataja A. Kerem: Panen parandus 3 hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei ole keegi. Sellega on parandus 3 vastu võetud.

Aruandja K. Ast (loeb): Parandus 4. § 18 rida 2: välja jätta sõna „sisse“.

Juhataja A. Kerem: Panen ette kantud paranduse hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei ole keegi. Parandus 4 on sellega vastu võetud.

Aruandja K. Ast (loeb): Parandus 5: § 24 rida 2: õigust kütmisest, p. o. õigust ennast kütmisest.

Juhataja A. Kerem: Panen parandus 5 hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei ole keegi. Parandus 5 on sellega vastu võetud.

Aruandja K. Ast (loeb): Parandus 6: § 26 rida 2: Kui käesolew seadus seda lubab, p. o. mida käesolew seadus mitte ei luba.

Niisugune ebakohasus on tulnud selle tõttu, et viimasel lugemisel kellegi Riigikogu liikme ettepanekul üks osa paragrahwist välja jäeti. See paragrahw kõlas enne järgmiselt: „Süüdlast selles, kes mingisugust eraldi tasu, wahetasu ehk kõrgemat üüri wõtab, kui käesolew seadus seda lubab, karistatakse arestiga jne.“ Kolmandal lugemisel jäeti välja käesolewast paragrahwist wahelause: „ehk kõrgemat üüri wõtab“. Praegu kõlab § 26 järgmiselt: „Süüdlast selles, kes mingisugust eraldi tasu wõi wahetasu wõtab, kui käesolew seadus seda lubab, karistatakse arestiga jne.“ Redaktsiooni komisjoni koosolekust wõttis ka üüriseaduse komisjoni aruandja osa ja leidis, et siin esitatud parandus puht redaktsiooniline on, mida redaktsiooni komisjon teha wõib.

Juhataja A. Kerem: Panen parandus 6 hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei ole keegi. Sellega on parandus 6 vastu võetud.

Aruandja K. Ast (loeb): Parandus 7: § 26 rida 3: ehk, p. o. wõi.

Juhataja A. Kerem: Panen parandus 7 hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei ole keegi. Parandus 7 on sellega vastu võetud.

Aruandja K. Ast (loeb): Parandus 8: § 29 rida 6: ehk p. o. wõi.

Juhataja A. Kerem: Panen parandus 8 hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei ole keegi. Parandus 8 on sellega vastu võetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juure.

6. Ajutise walitsemise korra § 12-a põhjal Wabariigi Walitsuse poolt 30. septembril 1921 a. wastuwõetud seadus siseministeeriumile 2.000.000 marga suuruse täiendawa krediidi määramise kohta ehitustööde jaoks.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja O. Amberg: Austatud Riigikogu liikmed! Nagu teada, omandas Wabariigi Walitsus riigiwanemale Toompeal maja. Ostmise juures oli osa remondist ette nähtud, et aga sel ajal ehituspeawalitsus täielikku remondi eelarwet ei wõinud esildada, siis tuli wiimaks välja, et see summa, mis eelarwes ette nähtud oli, 1.700.000 marka, selle maja remondiks liiga wäike oli. Ehituspeawalitsus on tagant järele eelarwe kokku seadnud, mille järele maja remont kokku maksuma on läinud 3.700.000 marka. See summa on juba välja antud ja tööd selle eest on suuremalt jaolt kõik tehtud. Rahaasjanduse komisjoni alamkomisjon, kes koha peal asja järele waatas, leidis, et tööd tõesti tehtud on. Sellepärast paneb rahaasjanduse komisjon ette seda § 12-a põhjal maksmapandud seadust kinnitada.

L. Johanson (sd.): Riigikogu liigete keskel on wäga palju juttu olnud riigikoguhuone ehitamisest, mis mitmeks tähtajaks on pidanud walmis saama, kuid mille walmis saamist weel praegugi ette näha ei wõi. Riigikoguhuone ehitamise wiis on küllalt näidanud seda asjaajamist, mis praegu siseministeeriumi juures asuwa ehituspeawalitsuse juures walitseb. Nüüd tulewad uued nähtused ilmsiks, mis pilti sellest asjaajamisest omalt poolt tahawad täiendada. Riigiwanema maja ostes, tehti tema kohta kindel eelarwe, mille põhjal Riigikogult wastawad krediidid nõuti. Kui juba ehitama oli hakatud, siis alles leiti, et remondid lähewad mitu korda kallimaks, kui ennem oli arwatud, siis leiti, et on tarwis kapitaalremont ette wõtta keldrites, on tarwis palkon ehitada ja kanalisatsioon ümber teha. Riigikogu komisjonides esinetakse andmetega, mis ei wasta

sugugi tõsistele asjaoludele ja kui Riigikogu tahaks arwata ja uskuda, et see krediit, mis täna päewakorra-punktide 3 ja 4 all riigiwanema maja jaoks nõutakse, wiimane on, siis wõib see arwamine wäga ekslik olla, sest vähemalt rahaasjanduse alamkommissjoni liikmed olid arwamisel, vähemalt mõned, et ehituspeawalitsus krediidi nõudmisi riigiwanema maja tarwis weel niipea ei lõpeta, s. o. — uute krediidi nõudmistega arwatakse weelgi esineda. Selle maja peale on juba wälja antud üle 15.000.000. 9½ miljoni maksis maja ühes sisseseadega, kuna ülejääw summa remondi peale on kulutatud. Nii näeme, et remondi peale on õige suur summa krediiti nõutud. Kui meie sarnase asjaajamise wiisiga ka edaspidi peame leppima, et wastawaid krediitid ei wõeta mitte eelarwe korras, waid wõetakse walitsuse poolt, tarwitades § 12-a selleks otstarbeks, siis ei wõi meie edaspidi loota, et asi paraneks. Sotsiaaldemokraatide rühm ei saa sarnast Paabeli torni ehituswiisi tarwitusele wõtmist Eesti riigis mitte sündsaks tunnistada ja ei wõi sarnase krediidi tarwitamist mitte toetada, mille pärast ta hääletab nii hästi punkt 3-da kui ka 4-da wastu.

Juhataja A. Kerem: Panen komisjoni ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Wähemus on wastu. Sellega on komisjoni ettepanek wastu wõetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juure.

7. Ajutise walitsemise korra § 12-a põhjal Wabariigi Walitsuse poolt 30. septembril 1921 a. wastuwoetud seadus sisseseadetele 1.000.000 marga suuruses täiendawa krediidi määramise kohta riigiwanema korteri sisseseade täiendamiseks.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **O. Amberg:** (J. Piiskar (is.): Kas on see herra Ambergi eriala?) Ma tunnen seda, sest ma olen inseneer. (Naer.) See seadus, mis § 12-a põhjal wastu wõetud, pundutab riigiwanema korteri sisseseadet. Nagu teada, elas selles majas omal ajal selle maja

endine omanik herra Lilienfeldt. Temal ei olnud mitte terwe maja tarwitada, waid ainult üks jagu sellest. Arusaadaw, et ostetud sisseseadest terwele majale ei jätku, iseäranis wõõrastetubadele jne. Selge on, et tarwis on lisakrediiti selle maja sisseseade jaoks. Alam-

kommissjon waatas koha peal järele ostetud mööbli ja leidis, et tarwis on uut mööblit juure osta ja pani rahaasjanduse komisjonile ette seda seadust Riigikogule kinnitamiseks ette panna, mida ka mina teen.

Juhataja A. Kerem: Ma panen rahaasjanduse komisjoni ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Wähemus on wastu. Sellega on rahaasjanduse komisjoni ettepanek wastu wõetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juure.

8. Ajutise walitsemise korra § 12-a põhjal Wabariigi Walitsuse poolt 24. septembril 1921 a. wastuwoetud seadus rahaministeeriumi 1921 a. korralise eelarwe peatükk V A. § 8 ja erakorralise eelarwe peatükk III § 1 muudatuste kohta.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **O. Amberg:** Rahaministeeriumi riigi wäärtmärkide trükikoda asub praegu Toompea lossis alumisel korral. Need ruumid on niiwõrd kitsaks jäänud, et tulewikus tingimata tarwis on trükikoda kuhugile mujale üle wiia. On juhtumisi olnud, kus üksikutes töötubades selle tõttu,

et õhk liiga rikutud on, inimesed mines-tusesse langewad. Sellegärast on riigikassa peawalitsuse poolt ettepanek tehtud, et lubatakse teisi ruumisid muretseda wäärtmärkide trükikojale. Rahaministeeriumile on tulnud ka mõned pakkumised sellel alal, ja nimelt eramajaomanikkude poolt. Rahaasjanduse komisjon, kui rahaministeerium temale need pakkumised ette tõi, leidis, et ei ole mitte otstarbekohane inimesi erama-jadest wälja mõista, et wabaks saanud ruumidesse riigiasutusi paigutada. Rahaministeeriumi kawatus seisab selles, et tulewikus hakatakse uut maja ehitama, kus riigi wäärtmargid walmistatud saaksid. Selle seaduse järele ei ole mitte lisakrediiti nõutud. Mõnedes paragrahwides on aga ülejäägi summasid ja sellegärast paneb rahaministeerium ette ülejäägi summasid ühest paragrahwist teise kanda ja temale lubada 20. miljonilist maja ehitada. Selle ettepaneku waatas ka alamkommissjon läbi ja tuli otsusele, et seda on tarwis teha ja tegi ettepaneku rahaasjanduse komisjonile seda seadust Riigikogule kinnitamiseks ette panna, mida mina siin rahaasjanduse komisjoni nimel teen.

Juhataja **A. Kerem**: Ma panen rahaasjanduse komisjoni ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu on ainult 1 hääl. Sellega on rahaasjanduse komisjoni ettepanek vastu wõetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juure.

9. Ajutise walitsemise korra § 12-a põhjal Wabariigi Walitsuse poolt 30. septembril 1921 a. wastuwõetud seadus haridusministeeriumi 1921 aasta korralise eelarwe peatükk III B §§ 1 ja 6, peatükk IV C §§ 3 ja 4, erakorralise eelarwe peatükk V B § 1 muudatuste kohta.

olewa maja ja nõuab selle walmisehitamiseks krediiti. Maja aga hakkab kõduenema ja sellepärast on nüüd tingimata tarwis teda walmis ehitada. Petseri realgümnaasiumi eelarwes on teatud summa wabane nud, nimelt õpetajate palkadest 375.000 marka ja kooli pinkide muretsemiseks määratud summa 75.000 marka, sellepärast, et neid klasse, mille jaoks need summad olid määratud, ei saanud awatud. Need summad tahab haridusministeerium tarwitada selle maja walmisehitamiseks. Tei-

Hariduskomisjoni aruandja **J. Annusson**: See § 12-a põhjal wastuwõetud seadus puudutab kahte küsimust 1) krediidi ümberpaigutamist Petseri gümnaasiumi maja jaoks ja 2) riigi arhiivi eelarwe-summade ümberpaigutamist ühest paragrahwist teise. 1920 a. omandas haridusministeerium Petseri realgümnaasiumi ühe pooleli-

seks, on riigi keskarhiivi weokuludeks wõetud 100.000 marka, kuid arhiivi kogudest on palju asju weel kohale toomata, milleks tarwis summad määrata. Sellesama asutuse eelarwes on üle jäänud 100.000 marka, mis oli määratud kaustade walmistamiseks. See summa selle seaduse järele kantakse üle riigi keskarhiivi kogude kohale wedamiseks. Hariduskomisjon leidis, et need paigutused on hädatarwilised ja teeb ettepaneku Riigikogule seda seadust kinnitada. Selle hariduskomisjoni otsusega ühineb ka rahaasjanduse komisjon.

Juhataja **A. Kerem**: Panen komisjoni ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Wastu ei ole keegi. Sellega on see seadus kinnitatud. Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juure.

10. Seaduseelnõu riigi raha kohta. Kuna komisjoni aruandja kohal ei ole ja komisjoni esimees ka nõus ei ole aru andma, siis langeb see päewakorrapunkt wälja.

Päewakord on läbi. Kas tehakse ettepanekuid uue koosoleku kohta? On ettepanek tehtud juhatus hooldeks jätta. Selle vastu ei waielda. Loen, selle ettepaneku wastuwõetuks. (W. Linna-mägi (kristl.): On tarwis pikemad koosolekud määrata!) Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 5.45 min. p. l.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu abiesimees **A. Kerem**.

Abisekretäär **J. Bergman**.

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...